

ГРОШОВІ ЗНАКИ ЯК ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ

Байтеряков О.З.

к.геогр.н., доцент,

Деребас А.В.

студентка магістратури

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

Грошові знаки – паперові банкноти і металеві монети, – практично з моменту свого виникнення почали використовуватись не лише за основною функцією засобів розрахунку, але й як об'єкти колекціонування, наукового дослідження, носії певної інформації, тощо. Виникли навіть певні наукові напрямки, що вивчають історію грошових знаків – нумізматику і боністику. Крім того, багато грошових знаків мають ще й мистецьку цінність, над їхнім дизайном працювали справжні майстри, тому зовнішній вигляд банкнот і монет викликає естетичне задоволення.

Традиції розробки дизайну більшості банкнот і монет світу мають краєзнавчу та країнознавчу спрямованість. На грошових знаках зображуються політичні та історичні діячі, видатні представники культури або типові представники населення країни. Також на них відбито різноманітні історичні та архітектурні пам'ятки (характерно для країн Європи та США), природні об'єкти та тварини (країни Африки, Південної Америки), типові види господарської діяльності (країни Африки, Південної Америки), історичні події (наприклад, Куба), видатні події сучасності або недалекого минулого (наприклад, Індія, Канада та більшість країн, що випускає ювілейні та пам'ятні монети), тощо. Тому краєзнавчий та країнознавчий зміст зображень на грошових знаках дозволяє використовувати їх як засоби навчання на уроках географії.

Переваги застосування грошових знаків в шкільному курсі географії полягають у звичності їхнього використання у повсякденному житті і незвичності застосування як джерела інформації, розмаїтті змісту їх зображення, періодичності видання ювілейних та пам'ятних монет, привабливому зовнішньому вигляді, можливості знайти нове хобі, а також у різноманітності методичних прийомів їх використання. За допомогою банкнот і монет вчитель має змогу розширити уявлення учнів про джерела географічної інформації з одного боку та продемонструвати важливість географічних знань для пояснення дизайну грошових знаків з іншого. Їх застосування на уроках дозволить урізноманітнити види навчальної діяльності, внести елементи новизни у традиційні завдання. Яскравий, привабливий вигляд грошових знаків дозволяє розглядати їх як художню мініатюру та підвищує зацікавленість учнів до виконання завдань.

Застосування грошових знаків в якості засобів навчання можливо в кожному з курсів шкільної географії. Наприклад, в курсі «Загальна географія» (6 клас) можна використовувати банкноти світу під час знайомства з расами і народами світу та політичною картою світу. В курсі «Материками і океанами» (7 клас) банкноти світу будуть в нагоді під час вивчення політичної карти кожного з материків, етнографічних особливостей регіонів (одягу, побуту, архітектури, традицій, народних промислів та ремесел), музеїв, монументів, творів мистецтва, видатних спортивних споруд тощо, а також для ознайомлення з природою Африки, Австралії і Південної Америки.

Важко переоцінити навчальне і виховне значення грошових знаків під час вивчення курсів «Україна у світі: природа, населення» (8 клас) та «Україна і світове господарство» (9 клас). Попри те, що в даних курсах застосовуються грошові знаки України, опитування школярів та студентів свідчать про те, що вони добре знають загальний вигляд національної валюти, однак практично не знають що саме зображено на купюрах і монетах. Тому знайомство в географічному контексті з видатними діячами країни і їх вкладом в історію та культуру, з історичними та архітектурними об'єктами батьківщини не лише

допоможе поповненню географічних знань, але й сприятиме вихованню свідомого патріотизму, почуття національної гідності, поважного ставлення до національної валюти.

Особливе значення для курсів, що вивчають географію України мають ювілейні та пам'ятні монети, важливою рисою яких є оперативність їх випуску до важливих подій у країні та світі, що підвищує їх навчальне значення, робить їх застосування більш динамічним та сприяє акцентуванню на них уваги учнів. Дані монети дозволяють значною мірою розширити знання учнів про історичні і соціально-економічні події країни, видатних особистостей, що доклали зусиль до розвитку держави, видатні місця і пам'ятки різних регіонів, тощо.

В навчальному курсі «Географія: регіони та країни» (10 клас) застосування грошових знаків сприятиме більш детальному ознайомленню з особливостями економіки і культури певних країн і їх об'єднань, акцентує увагу на видатних об'єктах, що вважаються їх брендами або візитівками, дозволять виявити причини національної поваги до них і стане в нагоді у процесі формування толерантного ставлення до інших народів, мов і культур.

Розвивальне значення застосування банкнот і монет на уроках географії пов'язано з можливістю їхнього використання для виконання учнями різноманітних навчальних завдань, які сприятимуть підвищенню інтересу до предмета, розвитку аналітичного та логічного мислення, формуванню картографічної культури, вмінь систематизації даних. Систематичне виконання завдань з грошовими знаками сприятиме вихованню в учнів акуратності, систематичності навчання, відповідальності.

Ефективне застосування грошових знаків як засобів навчання на уроках географії потребує якісного методичного забезпечення, тому постає питання про складання не лише загальних методичних рекомендацій, але й про детальні розробки до окремих курсів та розділів навчальної програми.